УДК 81'367'25=133.1=161.2:159.923.2:821-31 Ж.-М. Г. Ле Клезіо
DOI <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.50-2.18>

Білас А. А.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри французької філології
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
<https://orcid.org/0000-0003-4359-1149>

Хоптій Т. В.,
магістрант кафедри французької філології
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ВІДТВОРЕННЯ ПИТАЛЬНО-МОВЛЕННЕВОГО ВИРАЖЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ПЕРСОНАЖА В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ Ж.-М. Г. ЛЕ КЛЕЗІО «ЗОЛОТОШУКАЧ»

Анотація. У статті розглядається питання ідентичності персонажа у контексті психолінгвістики та перекладознавства. Окреслюється поняття ідентичності з погляду філософії, психології та літературознавства. Визначається проблематика конструювання особистісної ідентичності персонажа художнього твору. У широкому розумінні особистісна ідентичність персонажа постає проектом тотожності між ним та його уявленням про себе разом із комплексом значень, які він надає собі як Іншому через складну процедуру саморефлексії. У наративі роману Ж.-М. Г. Ле Клезіо «Золотошукач» проявляється наративна ідентичність персонажної особистості як феномен буття, пізнання й розвитку. Виявлено, що ідентичність Алексіса змінюється залежно від різних періодів життя, а на зміну ідентичнісної модальності, особливо у питально-мовленнєвому вираженні, впливають життєві події. Певного наповнення ідентичності Алексіса додають незрозумілі мотиви: чому він іде на війну? Алексіс ставить запитання, вінакшуючи себе від корінних жителів Родригеса. Визначено, що розмовні ситуації різного психологічного забарвлення з активним використанням питальних речень призводять до трансформування особистої ідентичності персонажів. Так, вміння прогнозувати свою мовленнєву поведінку доповнює особисту ідентичність Алексіса. Варто зазначити, що персонаж здатний адаптувати свою ідентичність до конкретних життєвих обставин, що проглядається і в запитаннях. Визначено проблематику відтворення питально-мовленнєвого вираження особистісної ідентичності персонажів в українському перекладі роману Ж.-М. Г. Ле Клезіо «Золотошукач». Проаналізовано способи перекладу питально-наративних засобів, за допомогою яких відбувається конструювання особистісної ідентичності персонажа роману. Перекладач зобов'язаний знайти і в разі необхідності розширити значення та інтенційну модальність інтерогативів у цільовому тексті.

Ключові слова: ідентичність, питальне речення, переклад, трансформації, художній текст.

Постановка проблеми. Питання ідентичності є актуальним для сьогодишньої психолінгвістики та перекладознавства. Особливий інтерес для нашого дослідження становить вивчення ідентичності в літературознавчому та перекладознавчому аспектах. Як відомо, особливістю художньої літератури є поєднання у творі різних галузей людського знання, з'ясу-

вання суспільних і соціальних питань, наприклад проблеми конструювання особистісної ідентичності індивіда [1, с. 163], зокрема персонажної ідентичності.

Поняття ідентичності в різних площинах рефлексії може повністю або частково накладатися на поняття тотожності, однаковості чи справжності. Кожен із цих відтінків так чи інакше присутній у тому значенні ідентичності, яке нас насамперед цікавить, тобто ідентичності особи. У найширшому розумінні особиста ідентичність є проектом цілковитої тотожності між суб'єктом та його уявленням про себе, тобто тим комплексом значень, які він надає собі як Іншому через складну процедуру саморефлексії [2, с. 103], що є актуальним для вивчення в межах оригіналу та перекладу художнього твору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми ідентичності займаються філософи і психологи (Е. Еріксон, Д. В. Колесов, Ю. Кристева, А. Н. Плющ, Е. В. Покасова, Я. С. Посохова, П. Рікер, Ю. Хабермас, Л. Б. Шнейдер та ін.

Ідентичність як актуальне, нескінченно плинне буття вимагає узгодження всіх наявних отожднень. Послідовність різночасових презентацій «я», що прагнуть укластися в парадигматичну неперервність, таким чином, прямує до тієї точки «остаточного приписування», що міститься у теперішності, себто у самому вирі екзистенційності, де свідомість, охоплена страхами й сумнівами, сама себе ненастанно вивіряє запитаннями [2, с. 104].

Ідентичність персонажів літературних творів вивчають Н. В. Барабанова, Л. В. Бондарук, Г. Ф. Драненко, Т. В. Кирпита, О. Т. Коробова, С. Ю. Куликова, Н. В. Мараховська, О. Т. Масвська, О. Р. Міллер, О. П. Полухович, О. Т. Сливинський. Проблематика ідентичності персонажів Ж.-М. Г. Ле Клезіо є предметом досліджень О. Кулагіної, І. Кушнір, В. Фесенко, Р. Мбасі Атеба, М. Кастберг Шеблом.

Ідентичність є багатоаспектним творчим осмисленням співвіднесення образу героя зі смисловим, соціальним, культурним змістом і формує його визначеність. У процесі творчої діяльності ідентичність героя формується через ставлення до певних сторін культурного, морально-психологічного, соціально значущого змісту, пов'язаного з повнотою життя конкретної особистості людини. Поняття ідентичності містить тілесно-

візуальну завершеність образу, що створюється за допомогою оповідних одиниць [3, с. 3], особливо інтерогативів.

У сучасних наукових розвідках розрізняють наратив як спосіб розгортання сюжету та наративний аналіз як метод дослідження ідентичності особистості, невіддільної від життєвого процесу. У романі наратив як спосіб і наративний аналіз отожднюються, оскільки в наративі роману репрезентовано наративну ідентичність особистості як феномен буття, пізнання й розвитку, тобто як певний модус пізнання дійсності. Більше того, особистий наратив, який невіддільний від наративу національної культури, виявляє її взаємозв'язки та відносини [4, с. 87].

Метою статті є проблематика відтворення питально-мовленнєвого вираження особистісної ідентичності на матеріалі роману Ж.-М. Г. Ле Клезіо «Золотошукач», а завданнями – визначення способів перекладу питально-наративних засобів твору, за допомогою яких відбувається конструювання особистісної ідентичності персонажа твору.

Виклад основного матеріалу. Ідентичність персонажа розгортається, мабуть, настільки, наскільки цього вимагає інтрига, і видається затемненою, неповною тією ж мірою. О. Сливинський припускає, що можливим є настання моменту, коли інтрига замінить ідентичність персонажа такою мірою, що ідентичність стане вельми сумнівною [2, с. 106]. Таким чином, підтверджується теза П. Рікера про те, що «літературу можна розглядати як велику лабораторію для досвіду думки, де випробуванню оповіддю піддаються ресурси змінюваності наративної ідентичності» [5, с. 178].

Особливої уваги в контексті ідентичності заслуговує проблема автора. Як авторське Я є присутнім у тексті, дозволяють зрозуміти студії над ідентичністю. Питання про співвідносність автора з персонажем/персонажами насправді означає, як варто позиціювати категорії «автор-як-стиль» та «автор-як-інтенція» [6, с. 36]. Питальний компонент досліджуваного роману доводить певну співвіднесеність автора і головного героя, оскільки питання, які ставить перед собою Алексіс, побутують як в авторській мові, так і в персонажному мовленні.

«Золотошукач» належить до «другого періоду» творчості Ж.-М. Г. Ле Клезіо: це історія від першої особи, про Алексіса, який, вигнаний з дому через банкрутство, вирушає на пошуки скарбу, призначений врятувати його сім'ю від загибелі [7]. Пошуки скарбу викликали цілий ряд запитань у нашого героя, які виявляються у літературно-мовній побудові: *Où se trouve le trésor? Est-il dans le Scorpion, dans l'Hydre? Est-il dans le triangle austral, qui joint au centre de la vallée les points H, D, B que j'ai situés depuis le commencement?* [8]. Для надання перекладному тексту розмовного забарвлення Г. Чернієнко застосовує прийом вилучення елементів речення, наприклад підмета і присудка. Отже, маємо еліпсовані питання: *Де заховано скарб? У Скорпіоні, в Гідрі? В астральному трикутнику, який єднає точки H, D, B, які я спочатку розмістив у центрі долини* [9, с. 227].

Ідентичність персонажа подається в динамічній цілості оповіді, тому стає структуротворчою категорією романного наративу. Крім того, вона нерозривно пов'язана з авторським способом конструювання персонажної цілості [3, с. 7], невіддільним компонентом якої є питальне наповнення мовленнєвої ідентичності. Зокрема, розмовні питання побутують у звичній розмові користувачів мови. У Порт-Матюрені навіть люди почали звертати увагу на Алексіса. Директор банку Барклі, коли той прийшов зняти гроші, запитує: *Eh bien? Vous venez*

plus souvent en ville? Est-ce que cela veut dire que vous avez perdu l'espoir de trouver votre trésor? [8]. У перекладі спостерігаємо адекватність відтворення розмовних питальних речень: *Отже, ви стали навідуватися до міста? Чи не означає це, що ви втратили надію знайти скарб?* [9, с. 228].

Ідентичність героя виступає ритмізованим розвитком його цілісності, складовою частиною проєкта життєвого відрізка уявної особистості. Таке динамічне набуття визначеності, чіткості, читабельності людського життя не може бути притаманним особистій ідентичності поза оповіддю [3, с. 7]. Наприклад, охоплення поспіхом, Алексіс шалено копає, шукаючи золото, і травмує себе, а Ума знову лікує його: приносить води в казанку і з долоні обмиває рану та волосся, на яких запеклася кров. Кожен із них розповідає іншому про своє дитинство, але дещо офіційно запитує на «ви»: *Vous aimez vraiment l'or?* [8]. Тоді Алексіс розповів їй про схованку, яку знайшов під базальтовим камінням, але робив це якимось гарячково і плутано. Мабуть, Ума думала, що він збожеволів, адже для неї скарб нічого не означав, вона зневажала золото, як і всі манафи. У перекладі зберігається розмовна форма питального речення, що свідчить про прихильність перекладачки до адекватного відтворення розмовного мовлення персонажів твору: *Ви так любите золото?* [9, с. 169].

Причинно-наслідковий зв'язок у романі ставиться під сумнів і залишає читача наодинці з невпевненістю. Наприклад, відправка на війну, здається, визначається відмовою Уми слідувати за Алексісом. Зрештою, історія не закінчується, бо настає новий від'їзд, ймовірно, уявний, який викликає певні запитання: *Jusqu'où irons-nous ensemble? Agalega, Aldabra, Juan de Nova? ... Peut-être que nous braverons l'interdit, et nous irons jusqu'à Saint Brandon, là où le capitaine Bradmer et son timonier ont trouvé leur refuge?* [8]. Отже, події роману розгортаються у циклічному вимірі, а не лінійному. Адекватним є переклад цих питальних речень, що дозволяє читачеві насолоджуватися розумінням перекладного тексту: *Куди ми з нею прямуємо? На Агалегу, Альдабру, Хуан де Нова? ... Можливо, ми знехтуємо заборонами і пристанемо до острова Святого Брендона, де знайшли свій спокій капітан Бредмер і його стерновий?* [9, с. 254].

Якщо ми можемо простежити за головним героєм, Алексісом, інші залишаються досить загадовими, зокрема Лаура, а також хижий дядько Людовік, чи навіть Ума, яка приходить і зникає без пояснень. До того ж герої Ж.-М. Г. Ле Клезіо присвячують себе добровільному вигнанню, зокрема на Родригес, а потім на Мананаву, немов місце смерті, край Сакалаву і чорних марронів, які стали привидами. У Алексіса, який сидів над джерелами, слухав хлюпотіння води на камінні, споглядав, як блищать крони дерев під поривами вітру, а крізь листя виднілося сліпуче небо, виникло запитання: *Que puis-je attendre ici?* [8]. У перекладі бачимо модальну трансформацію питального речення: *Чого я тут чекаю?* [9, с. 252].

Розширення змісту особистої ідентичності призводить до зростання його конструктивної складності, що передбачає різні способи його побудови [10, 36] та зміну позицій автора й, відповідно, персонажа-оповідача. Ідентичність нашого героя доповнює ностальгічна нотка: від них нічого не залишиться на тій землі: жодного сліду, жодного знака, – адже чорнороби зрубали важкими ударами сокири велике дерево шальта, дерево добра і зла. Алексіс продовжує запитувати себе: *Est-ce que les hommes de peine ont fini de nettoyer la terre, là où était notre domaine?* [8]. Г. Чернієнко додає вставне слово для надання

автентичності персонажному мовленню у перекладному тексті: *Цікаво, чорнороби вже закінчили обробляти землю там, де був наш маєток?* [9, с. 253].

Можна виявити ще одну ознаку ідентичності головного персонажа, а саме плинність у часі або ж його нескінченність. Час швидко немов втрачає свої межі: *depuis des semaines, des mois...* В епізоді, коли прибуття Алексіса до Англійської затоки означає кінець мандрів, одночасно автор повертається до оповіді в теперішньому часі, що скасовує всю часовість, ставлячи собі запитання: *Depuis longtemps, je suis dans cette vallée. Combien de jours, de mois?* [8]. Перекладачка змінює семантичний відтінок оригіналу, де маємо лексему *скільки*, а не *кілька*: *Уже давно я в долині. Кілька днів чи місяців?* [9, с. 134].

У романі показані розміти часу й ідентичностей, яке відбувається через тривале перебування в окопах Першої світової війни, що здається одночасно безмежним у часі (*місяцями...*, *так давно...*) і зводиться до нескінченного повторення одного дня [7]. Багато місяців на берегах річки солдати перекопували землю, болото, і так – день за днем, не знаючи, що роблять, навіть якби у них про це запитали. Вже так давно на тій землі вони слухали гуркіт гармат і каркання ворон, які віщували смерть, що аж втратили лік часу. Тоді Алексіс запитує себе, немов спілкуючись із читачем: *Y a-t-il des jours, des semaines, des mois?* [8]. Г. Чернієнко застосовує прийоми граматичної трансформації на морфологічному та синтаксичному рівнях: *Минули дні, тижні чи може місяці?* [9, с. 186].

Певного штриха до ідентичності Алексіса додає виявлення його інакшості. Наш герой ставить запитання, виінакшуючи себе від корінних жителів Родригеса: *Je connais ces noms pour les avoir appris au collège, mais que peuvent-ils signifier pour la plupart des Rodriguains? Pensent-ils à ces noms comme à des sortes d'îles, où le vent balance les palmes des cocos et des lataniers, où l'on entend, comme ici, le bruit incessant de la mer sur les récifs?* [8]. Наш герой відчував непогамовний гнів, читаючи повідомлення, що надходили з Європи, та перекладаючи їх іншим креольською мовою. Якщо перше запитання збережене у перекладі, то друге трансформоване у розповідне речення, чим зменшено емоційну напругу перекладного тексту: *Я знаю ці назви, бо вчив їх у коледжі, але що вони можуть означати для більшості мешканців Родригеса? Вони думають про ці назви як про острови, на яких вітер розхитує віялоподібне листя пальм та кокоси, де чути, як тут, безперервний шум моря на рифах* [9, с. 181].

Самотність і ностальгія наповнюють ідентичність Алексіса і Лауру, коли вже минули роки від смерті батька і матері. Вони з Лаурою залишилися самі у старому, холодному і порожньому бараці із зачиненими віконницями, і вона засипала питаннями брата і себе: *Mais il fallait que tu partes? | Que vas-tu faire, maintenant? | Où cela? | Tous les trois, avec Yangue Catéra? | Mais pourquoi?* [8]. Еліптично марковані питальні речення оригіналу адекватно відтворені в перекладі: *– Але тобі треба було їхати? | – Що ти збираєшся робити? | – І куди ж? | – Утрьох, з твоєю чарівницею? | – Але чому?* [9, с. 244].

Персонажам, які перебувають у різному соціальному середовищі, де використовують різні дискурси, доводиться постійно довізнавати свою ідентичність [10, с. 29]. Так, особисту ідентичність Алексіса доповнює прогностичність його мовленнєвої поведінки. Йому треба було влаштуватися на роботу, і, порадившись із Лаурою, головний герой наважився знову звер-

нутися у контору W.W.West, якою керував кузен Фердинанд. Той же зустрів Алексіса зі зневажливою іронією, яка раніше розізлила б його: *Alors, vous revenez sur les lieux que vous avez... | Hantés ?* [8]. У цільовому тексті спостерігаємо описовий переклад неповного питального речення: *– Отже, ви повернулися на місця, які вам... | – Не дають спокою?* [9, с. 234].

Життєві події впливають як на ідентичність персонажа, так і на ідентичнісну модальність, особливо у питально-мовленнєвому контексті. Відбулися війни, лиходійства, наруга, тому й життя розладналося, яке ставить свої запитання: *Maintenant, c'est drôle ... C'est comme si le bateau ne savait plus très bien où il va... C'est drôle, n'est-ce pas?* [8]. У перекладі використано повний еквівалент: *– А зараз, дивно, але... Зараз корабель наче не знає, куди йому йти... Дивно, чи не так?* [9, с. 216].

Недарма П. Рікер вважає, що ідентичність персонажа, яку можна назвати наративною ідентичністю, формує оповідь, конструюючи ідентичність історії, що розповідається [5, с. 178], що можна проілюструвати прикладом питального дискурсу Лаури (*Où est Cook? | Et où est-il parti? | Mais il va revenir? | Quand va-t-il revenir?* [8]). Відповіддю тут є слова Кукової доньки, від яких стискається серце: *Dieu le sait – Бог його знає*. Г. Чернієнко вдається зберегти поєднання літературного мовлення з розмовним у перекладі за допомогою еліпса та прямого порядку слів: *– Де Кук? | – Куди він пішов? | – Але він повернеться? | – Коли він повернеться?* [9, с. 62].

Мінливість персонажної ідентичності у романі «Золотошукач» пов'язана з темою творення власного образу персонажа як «елементу стилю, чину та споглядання, «уявної» ідентичності» [11, с. 64]. Життя поверталось для Алексіса, коли зустрічалися з Лаурою після тижня розлуки. Вони пригадували свої пригоди, і якось Лаура запитала *Et Mananava?* [8], натомість він міг їй відповісти. Українська версія еліпсованого питального речення не змінила природи розмовного різновиду мовлення, за винятком заміни єднального сполучника *Et* на зіставно-протиставний *A*: *A Mananava?* [9, с. 72].

Особлива роль розмовних інтерогативів у розгортанні процесу спілкування зобов'язує перекладача знайти адекватні способи його перекладу і в разі необхідності розширити значення модально-інтенційних констативів, експресивів та імперативів у цільовому тексті [12, с. 194]. Трансформування особистої ідентичності персонажів відбувається у наступній розмовній ситуації Алексіса та капітана з активною роллю питальних речень: *Aimeriez vous voyager avec moi, monsieur? | Vous avez votre timonier? | Lui?* [8]. Перекладачка замінює умовність оригіналу на дійсність перекладу: *– Вам подобається плавати зі мною, пане? | – А ваш стернавий? | – Оцеї?* [9, с. 110].

Герой роману Алексіс Л'Етанг відчуває своє покликання – це Слово, але обставини кидають його у випробування, де він розривається між обов'язком і мрією, між роботою у конторі із суворо регламентованими прийомами їжі й блуканням невідомими землями та морями, щось обирає, проти чогось протестує, ні для кого, окрім себе, не створює проблем і все своє юне життя невгамовно шукає якогось химерного скарбу [13, с. 257]: *Quelle chimère, monsieur? | Qui dit cela? | Vous voulez dire que vous ne croyez pas à l'existence de ce trésor?* [8]. У цьому випадку бачимо адекватність відтворення денотативного та конотативного наповнення питального дискурсу оригіналу: *– Яку химеру, пане? | – Хто так каже? | – Ви хочете сказати, що не вірите в існування скарбу?* [9, с. 110]. Основним має бути пошук відпо-

відних психолінгвістично та ідентичнісно маркованих засобів цільової мови, які хоч і за формою різнилися б від оригіналу, але могли б передати розмовність та психолінгвістичну ідентичність, зберегти голос живого мовлення в перекладному дискурсі [14, с. 83].

Висновки. У результаті дослідження ідентичності персонажа у психолінгвістичному та перекладознавчому аспектах з'ясовано, що вона є структуротворчою категорією романного наративу, невіддільним компонентом якого є питальне наповнення мовленнєвої ідентичності. Питальний компонент роману Ж.-М. Г. Ле Клезіо доводить певну співвіднесеність автора і головного героя, оскільки питання побутують як у авторській мові, так і в персонажному мовленні та мають розмовний характер і побудову.

Визначено, що ідентичність персонажа створюється засобами питального дискурсу як елементами нарративної ідентичності. Самотність із ностальгією ноткою наповнюють ідентичність Алексіса і Лаури (нічого не залишилося на землі, бо невідомі люди зрубали дерево добра і зла; вже минули роки від смерті їхніх батька і матері). Довготривале перебування в окопах Першої світової війни спричинило розмиття часу й персонажних ідентичностей у романі. Мінливість ідентичності літературного героя у романі «Золотошукач» сприяють творенню образу персонажа як елемента стилю, нарративної ідентичності. У запитаннях персонажів показано здатність адаптувати свою ідентичність до конкретних життєвих обставин.

Проаналізовано доцільність застосування способів перекладу розмовних ідентичнісно маркованих інтерогативів відповідно до їхньої ролі у розгортанні комунікації. Г. Чернієнко використовує цілий набір перекладацьких рішень: повну еквівалентність, семантичну заміну, описовий переклад неповного питального речення, прийоми граматичної трансформації на морфологічному та синтаксичному рівнях, модальну трансформацію, вилучення або додавання синтаксичних елементів. Основним постає пошук психолінгвістично та ідентичнісно маркованих відповідників у ресурсах перекладної мови, які могли б адекватно передати розмовну та психолінгвістичну ідентичність персонажного мовлення.

Література:

1. Мараховська, Н. Проблема особистісно-рольової ідентичності на матеріалі оповідання рейчел каск "after caravaggio's sacrifice of isaac". *Studia Methodologica*. Тернопіль : ТНПУ, 2011. Вип. 32. С. 163-166.
2. Сливинський О. Т. Між насолодою та ідентичністю: деякі антропологічні аспекти нарації Йордана Радікова. *Проблеми слов'янознавства*. 2003. Вип. 53. С. 103-112.
3. Барабанова Н. В. Проблема ідентичності образу літературного героя як проблема повествовання : автореф. дис. ... канд. філол. наук.: 10.01.08. Самара, 2004. 19 с.
4. Бондарук Л. В. Роль символу в структурі символістського нарративу (на матеріалі творів Марселя Пруста і Моріса Метерлінка) : дис. ... д-ра філол. наук: 10.01.06. Київ, 2020. 404 с.
5. Рікер П. Сам як інший / пер. із фр. Київ: Дух і Літера, 2000. 458 с.
6. Міллер О.Р. Модуси ідентичності в художній прозі Мистецького Українського Руху : дис. ... канд. філол. наук: 10.01.06. Львів, 2018. 239 с.
7. J.M.G LE CLÉZIO : Le Chercheur d'or. URL : https://philo-lettres.fr/old/litterature_francaise/le_clezio_chercheur.htm (дата звернення: 10.08.2021).
8. Le Clézio J.M.G. *Le Chercheur d'Or*. Paris : Gallimard, 1988. URL : <https://www.rulit.me/books/le-chercheur-d-039-or-download-507339.html> (дата звернення: 10.08.2021).
9. Ле Клезіо Жан Марі Гюстав. *Золотошукач: роман / пер. з фр. Г. Чернієнко*. Київ: Вид-во Жупанського, 2011. 270 с.
10. Плющ А.Н. Конструйований текст ідентичності. *Вопросы психологии*. 2018. № 1. С. 28-38.
11. Полюхович О. П. «Плинна» ідентичність у прозі Ігоря Костецького. *Наукові записки НаУКМА*. 2013. Т. 150 : Філологічні науки. С. 64-69.
12. Bilas A. Rendering Function Features of the French Colloquial Interrogative Constructions in Ukrainian Fiction Translation. *Advanced Education*. Issue 12, 4 2019. P. 188-195. URL : <https://doi.org/10.20535/2410-8286.139167> (дата звернення: 10.08.2021).
13. Чернієнко Г. Від перекладача. Ле Клезіо, Жан Марі Гюстав. *Золотошукач: роман / пер. з фр. Г. Чернієнко*. Київ: Вид-во Жупанського, 2011. С. 255-266.
14. Bilas, A. (2020). Psycholinguistic Aspect of Phonetic and Orthographic Means of French Colloquial Speech in Ukrainian Translation. *PSYCHOLINGUISTICS*, 27(2). P. 71-89. URL : <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2020-27-2-71-89> (дата звернення: 10.08.2021).

Bilas A., Khoptii T. Rendering the character's identity interrogative-speech expression in the Ukrainian translation of the novel by J.-M. G. Le Clezio "The prospector?"

Summary. The article considers the issue of character identity in the context of psycholinguistics and translation studies. The concept of identity in terms of philosophy, psychology and literary studies is outlined. The problem of constructing the character personal identity in the fiction text is determined. In a broad sense, the character personal identity is an identity project between him and his idea of himself, along with a set of meanings that he attaches to himself as the Other through a complex procedure of self-reflection. The novel narrative reveals the character narrative identity in the novel by J.-M. G. Le Clezio "The prospector" as a phenomenon of existence, cognition and development. It was found that Alexis' identity changes depending on different periods in life, and the change of identity modality, especially in the interrogative-speech expression, is influenced by life events. Incomprehensible motives add some content to Alexis's identity: why is he going to war? Alexis asks questions, distancing himself from the natives of Rodrigues and feeling unbridled anger when he reads messages from Europe. It is determined that conversational situations of different psychological colour with the active use of interrogative sentences lead to transform the characters personal identity. It is worth noting that the character is able to adapt his identity to specific life circumstances, you can see it in his questions. The rendering problems of personal identity interrogative-speech expression on the material of the novel by J.-M. G. Le Clezio "The prospector". The methods of translation and interrogative-narrative means, which construct the character personal identity of the novel, are analysed. The translator has to find and, if necessary, expand the meaning and intentional modality of the interrogatives in the target text.

Key words: identity, interrogative sentence, translation, transformations, fiction text.